

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, OIB: 49376181407 na temelju odredbe članka 15. točke 2. i članka 8. stavaka 1. i 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga („Narodne novine“ broj 140/05 i 12/12), članaka 78. i 97. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13) u postupku posrednog nadzora pokrenutom po službenoj dužnosti nad poslovanjem leasing društva i4next leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Avenija Većeslava Holjevca 20, OIB: 05273526923, zastupanom po predsjedniku uprave Dini Stipkoviću, OIB: 68931120687 i članu uprave Darku Vodopiji, OIB: 49019323986, na sjednici Upravnog vijeća održanoj dana 13. prosinca 2022. donosi

RJEŠENJE

Društvu i4next leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Avenija Većeslava Holjevca 20, OIB: 05273526923 radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, nalaže se:

- donijeti metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu usklađenu s odredbama *Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja broj 9 Financijski instrumenti* u kojoj će na jasan i transparentan način biti propisan izračun umanjenja vrijednosti potraživanja koji će se temeljiti na razumnim i utemeljenim podacima,
- na temelju tako donesene metodologije izračunati umanjenje vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. godine.

Kao dokaz o izvršenju ovog naloga, društvo i4next leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Avenija Većeslava Holjevca 20, OIB: 05273526923 dužno je do 30. travnja 2023. Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga dostaviti Izvješće o poduzetim mjerama zajedno s:

- donesenom metodologijom za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja,
- analitičkim prikazom izračuna rezervacija sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. (u obliku Excel tablice),
- bruto bilancom sa stanjem na dan 31. prosinca 2022.,
- mišljenjem vanjskog revizora o provedbi naloga iz Rješenja,
- drugim dokazima koji potvrđuju izvršenje naloga iz Rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Na temelju članka 78. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13; dalje u tekstu: Zakon), a uzimajući u obzir dokumentaciju zaprimljenu u sklopu predmeta KLASA: 993-04/22-02/06, ovlaštene osobe Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) obavile su po službenoj dužnosti posredni nadzor nad poslovanjem društva i4next leasing Croatia d.o.o., Zagreb, Avenija Većeslava Holjevca 20, OIB: 05273526923 (dalje u tekstu: Društvo) po predmetu nadzora umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu na dan 31. prosinca 2021. godine.

O obavljenom posrednom nadzoru dana 4. studenog 2022. sastavljen je Zapisnik o obavljenom nadzoru, KLASA: UP/I 993-06/22-01/16, URBROJ: 326-01-50-52-521-22-2 (dalje u tekstu: Zapisnik). Društvu je omogućeno ostvariti i zaštititi svoja prava i pravne interese sukladno članku 88. stavku 2. Zakona, a u svezi s člankom 92. stavkom 3. Zakona na način da je imalo pravo uložiti prigovor na Zapisnik, odnosno dostaviti eventualne primjedbe uz koje je bilo dužno priložiti dokumentaciju kojom dokazuje osnovanost navoda. Društvo je dana 16. studenog 2022. dostavilo podnesak „Očitovanje 2022 11 16 Zapisnik ispravci vrijednosti“ (dalje u tekstu: Prigovor).

U predmetnom nadzoru provjeravana je adekvatnost internih akata kojima je propisan izračun umanjenja vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu odnosno njihova usklađenost s odredbama *Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja broj 9 Financijski instrumenti* (dalje u tekstu: MSFI 9) kojim je od 1. siječnja 2018. regulirano umanjenje vrijednosti financijske imovine te sam izračun umanjenja vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2021. godine.

Kao akt koji je Društvo primijenilo za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2021., Društvo nije dostavilo poseban dokument usvojen od strane Društva, već je dana 7. lipnja 2022. dostavilo objašnjenje (opis metodologije) u kojem se navodi da za izračun umanjenja vrijednosti koristi opći pristup koji se temelji na svrstavanju plasmana u tri razine:

- Razina 1 - plasmani niskog kreditnog rizika,
- Razina 2 - plasmani srednjeg rizika i
- Razina 3 - plasmani kod kojih je rizik znatno povećan te se očekuje da će klijenti imati u budućnosti poteškoća s podmirivanjem leasing obroka.

U samom objašnjenju metodologije Društvo je priložilo isječke iz časopisa *Računovodstvo i financije broj 8/2017* koji prikazuju primjere klasifikacije plasmana, izračuna očekivanih kreditnih gubitaka u 12-mjesečnom razdoblju (Razina 1) te izračuna očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja financijskog instrumenta (posebno za Razinu 2 i posebno za Razinu 3). Također su u opisu metodologije navedene vrijednosti rizičnih parametara (vjerojatnost neispunjenja ugovornih obveza (PD ili probability of default) u 12-mjesečnom razdoblju (12-mjesečni PD), vjerojatnost neispunjenja ugovornih obveza za vrijeme trajanja ugovora (PD za vrijeme trajanja ugovora) i gubitak u slučaju neispunjenja ugovornih obveza (LGD ili loss given default)) koji su, po očitovanju Društva, primijenjeni u izračunu ispravaka vrijednosti potraživanja.

Slijedom navedenog, Hanfa je nadzorom utvrdila da Društvo ne raspolaže s važećom metodologijom kojom bi bio propisan način izračuna umanjenja vrijednosti potraživanja. Društvo je dostavilo opis metodologije u kojoj je prepisan tekst i navedeni primjeri iz časopisa *Računovodstvo i financije*. Navedeni opis općenito i šturo propisuje način izračuna umanjenja vrijednosti potraživanja. Naime, nije jasno propisano razvrstavanje plasmana u razine kreditnog rizika, nije jasno pojašnjen način izračuna umanjenja vrijednosti po pojedinoj razini rizika, niti je pojašnjen način određivanja rizičnih parametara koji se koriste u izračunu (izloženost, 12-mjesečni PD, PD za vrijeme trajanja ugovora, LGD, diskontna stopa).

Vezano uz sam način izračuna ispravaka vrijednosti, Hanfa je nadzorom utvrdila da Društvo izračunava ispravke vrijednosti ovisno o razini kreditnog rizika u koju je pojedini ugovor raspoređen: Razina 1 - plasmani niskog kreditnog rizika, Razina 2 - plasmani srednjeg rizika i Razina 3 - plasmani u defaultu.

Uvidom u, od Društva zaprimljene, dodatne godišnje izvještaje (Izvještaj o strukturi portfelja – financijski leasing (SP-FL), Izvještaj o kretanjima ispravaka vrijednosti (IV), Izvještaj o kvaliteti portfelja (KP)) te analitički prikaz (po ugovorima o leasingu) izračuna rezervacija za umanjenje vrijednosti potraživanja Hanfa je utvrdila da ukupni ispravak vrijednosti potraživanja koji je Društvo evidentiralo u svoje poslovne knjige na dan 31. prosinca 2021. iznosi 154.382,58 kuna od čega se na ispravke vrijednosti Razine 1 odnosi 77.562,49 kuna, na ispravke vrijednosti Razine 2 se odnosi 42.919,31 kuna dok se na ispravke vrijednosti Razine 3 odnosi 33.900,78 kuna.

Provjeru izračuna očekivanih kreditnih gubitaka Hanfa je izvršila na temelju ugovora uzetih u uzorak za koje je od Društva zatražila dostavu pojašnjenja svrstavanja u pojedinu razinu rizika, detaljno pojašnjenje izračuna očekivanih kreditnih gubitaka te pojašnjenje načina određivanja te podloge za određivanje rizičnih parametara korištenih u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka.

Provjerom načina izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja po pojedinoj razini kreditnog rizika Hanfa je utvrdila da Društvo ne izračunava ispravke vrijednosti sukladno dostavljenom

opisu metodologije izračuna. Naime, Društvo u izračunu Razine 1 ne primjenjuje LGD od 12% niti diskontira očekivane kreditne gubitke što je suprotno opisanoj metodologiji.

Također, nadzorom je utvrđeno da prilikom izračuna ispravaka vrijednosti za Razinu 1 i Razinu 2 Društvo koristi pogrešnu vrijednost izloženosti jer umjesto potraživanja po ugovoru o leasingu Društvo za izračun koristi vrijednost objekta leasinga dok za izračun Razine 3 koristi vrijednost „saldo ugovora“ koja ne odgovara vrijednosti potraživanja iskazanim u poslovnim knjigama Društva.

Nadalje, Hanfa se nije mogla uvjeriti u adekvatnost parametra 12-mjesečni PD (koji se koristi za izračun Razine 1) i PD za vrijeme trajanja ugovora (koji se koristi za izračun Razine 2) jer se njihova vrijednost ne temelji na statističkim podacima Društva o nastalim gubicima (kako se Društvo očitovalo) već je preuzeta iz alata ELOPA-e temeljem proizvoljno određenih ratinga (Fitch agencije) primateljima leasinga. Primateljima leasinga s kašnjenjem do 30 dana (Razina 1) Društvo je dodijelilo rating A dok je primateljima leasinga s kašnjenjem do 90 dana (Razina 2) dodijelilo rating BBB. Također, Hanfa se nije mogla uvjeriti niti u vrijednost LGD-a jer se ne temelji na vlastitim podacima Društva o nastalim gubicima (kako se Društvo očitovalo) već je određena temeljem Baselskom regulativom preporučenih iznosa LGD-a.

Prilikom izračuna ispravaka vrijednosti za Razinu 2 Društvo je greškom primijenilo neispravnu formulu za izračun ispravaka vrijednosti za 47 ugovora čime je izračunalo te u poslovne knjige priznalo manji iznos ispravaka vrijednosti nego što je trebalo.

Vezano uz raspoređivanje plasmana u razine rizika, Hanfa je uvidom u dostavljeni analitički prikaz izračuna ispravaka vrijednosti utvrdila da Društvo početno raspoređuje ugovore u pojedinu razinu rizika po danima kašnjenja. Tako se kašnjenja do 30 dana raspoređuju u Razinu 1, kašnjenja od 30 do 90 dana u Razinu 2 dok se kašnjenja preko 90 dana raspoređuju u Razinu 3. Međutim, nadzorom je utvrđeno da Društvo za potrebe izračuna ispravaka vrijednosti pojedinim ugovorima naknadno dodjeljuje nove razine rizika. Tako je 11 ugovora o leasingu koji su imali kašnjenje u plaćanju preko 120 dana (koji su početno raspoređeni u Razinu 3) za potrebe izračuna očekivanih kreditnih gubitaka Društvo rasporedilo u niže razine rizika odnosno Razinu 1 i Razinu 2, a što je utjecalo na iznos izračunatih ispravaka vrijednosti jer Razina 3 zahtijeva veće iznose ispravaka vrijednosti od Razine 1 i 2.

Analizirajući okolnosti koje su po očitovanju Društva dovele do smanjenja kreditnog rizika Hanfa je utvrdila da za 7 (od navedenih 11) ugovora nisu nastupile okolnosti koje bi dovele do smanjenja razine kreditnog rizika odnosno smatra da je Društvo navedene plasmane trebalo rasporediti u Razinu 3 (plasmani kod kojih je rizik znatno povećan te se očekuje da će klijenti imati u budućnosti poteškoća s podmirivanjem leasing obroka) te sukladno propisanoj metodi za tu razinu rizika izmjeriti ispravke vrijednosti sa stanjem na dan 31. prosinca 2021. godine.

S obzirom na utvrđene nepravilnosti i činjenicu da Društvo ne raspolaže adekvatnom metodologijom kojom bi bio jasno propisan izračun ispravaka vrijednosti potraživanja, Hanfa se nije mogla uvjeriti da je izračun ispravaka vrijednosti potraživanja na dan 31. prosinca 2021. usklađen s odredbama MSFI 9 koje propisuju umanjenje vrijednosti potraživanja čime je upitna fer vrijednost potraživanja iskazana u poslovnim knjigama Društva kao i poslovni rezultat te kapital na dan 31. prosinca 2021. godine.

Društvo uvodno u Prigovoru ističe da prihvaća opažanja Hanfe u pogledu nejasnoća i nepotpunosti u internim aktima kojima je propisana metodologija za izračun umanjenja vrijednosti, kao i da je zbog pogrešaka pri manipulaciji formulama u excel alatu koji je korišten za izračun umanjenja vrijednosti došlo do pogrešnog izračuna te navodi da je već pristupilo sveobuhvatnoj analizi, izmjeni, dopuni i izradi navedenih internih akata i excel alata te će izvršiti potrebne korekcije u izračunu i provesti ispravak iznosa umanjenja vrijednosti za 2021. godinu, na način koji naloži Hanfa.

Društvo nadalje navodi, kako je MSFI 9 stupio na snagu u 2018. godini, da 2022. godina predstavlja petu godinu primjene standarda i modela umanjenja vrijednosti, te da je Društvo sada prikupilo povijesne podatke temeljem kojih je u mogućnosti provesti kalibriranje i

prilagodbu modela. Stoga je Društvo već za 2022. i samostalno pristupilo analizi i prilagodbi, odnosno dopuni postojećeg modela u dijelovima koje je i samostalno uočilo kao nedovoljno definiranim.

Društvo dalje u Prigovoru pojašnjava, po mišljenju Društva, činjenično nepotpuna opažanja Hanfe.

U pogledu navoda iz Zapisnika da Društvo ne raspolaže s važećom metodologijom kojom bi bio propisan način izračuna umanjenja vrijednosti potraživanja, Društvo napominje da navedene akte koje je dostavilo Hanfi smatra internim aktima koji su bili osnova za izračun umanjenja vrijednosti, za koje Hanfa smatra da bi bili šturi. Društvo navodi da prihvaća opažanje Hanfe da navedeni akti nisu u svim dijelovima dovoljno detaljni, no smatra da isto ne znači da bi ili akti ili sam izračun koji je Društvo napravilo bili drugačiji od pristupa propisanog MSFI 9.

Naime, Društvo navodi da je umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke financijske imovine definirano odjeljkom 5.5. MSFI 9, te je točkom 5.5.15. *Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka* propisan samo načelan pristup i principi temeljem kojih je potrebno mjeriti očekivane kreditne gubitke financijskog instrumenta, bez da se specifično navodi način koji bi bio sukladan ili nesukladan MSFI. Društvo navodi da je od stupanja na snagu MSFI 9 na snagu za izračun umanjenja vrijednosti koristilo model koji se temelji na opće priznatoj formuli „ $ECL = EAD * LGD * PD$ “.

Društvo navodi da MSFI 9 definira da se model treba bazirati na modelima kojima se upravlja kreditnim rizicima, a takvi modeli za izračun PD faktora mogu se temeljiti na povijesnim podacima društva, benchmarkingu u odnosu na vanjske agencije – primjenom rejtinga, kreditnih modela, credit default swap-a. Izračun LGD faktora temelji se na standardnoj formuli $1 - \text{recovery rate}$. Društvo nadalje navodi da izračun umanjenja vrijednosti predstavlja procjenu uprave i kao takav, model procjene potrebno je periodički prilagođavati (kalibrirati) prema stvarnim okolnostima. Društvo smatra da je pri tome potrebno uvažiti činjenicu da Društvo kao relativno malo društvo s manjim brojem leasing ugovora koji su kroz razdoblje značajno rasli ima određena ograničenja u mogućnosti primjene određenih matematičkih i statističkih pretpostavki i modela temeljem povijesnih podataka, odnosno da je za primjenu povijesnih podataka potrebno imati najmanje podatke za prethodnih 5 godina, kao i takve povijesne podatke prilagoditi za buduća očekivanja, kao i da je potrebno ispuniti zahtjev reprezentativnosti i adekvatnosti veličine populacije i uzorka, odnosno minimalnog broja stavki (ugovora) u promatranoj populaciji i uzorku u određenom povijesnom razdoblju. Stoga se navodi da je Društvo moralo za izračun PD i LGD parametara primijeniti pretpostavke i način izračuna koji podrazumijeva primjenu parametara izračunanih temeljem benchmarkinga u odnosu na vanjske agencije, radi čega je pri izračunu PD i LPG parametara primijenilo pristup i postotke objavljene od relevantnih institucija (BIS Basel, EIOPA).

No, Društvo navodi da prihvaća opažanje Hanfe da je potrebno internim aktom detaljno opisati sve elemente, pretpostavke i korake izračuna te će izvršiti dopunu i prilagodbu istih.

Društvo smatra da primijenjeni model stoga ne odstupa od pristupa i principa propisanih MSFI 9 radi čega nije ispravno zaključiti da je Društvo odstupilo od primjene MSFI u izračunu umanjenja vrijednosti. Također, Društvo smatra da činjenica mogućeg nedovoljnog opisa samog izračuna i metodologije u internim aktima ne upućuje na odstupanje i neprimjenu MSFI 9, već jedino upućuje na mogući propust u načinu kako je interni akt sačinjen, i eventualno ažuriran.

Društvo u Prigovoru prihvaća navode vezano uz utvrđene pogreške u formulama u alatu koji je korišten za izračun te navodi da će izvršiti potrebne korekcije u izračunima na način kako ga naloži Hanfa.

Nadalje, vezano uz navode da je snižavanjem klasifikacija kod 7 ugovora Društvo iskazalo manji iznos umanjenja vrijednosti, Društvo u Prigovoru navodi da takve izloženosti predstavljaju izloženosti s modificiranim novčanim tokovima te da se pri određivanju razine

kreditnog rizika Društvo vodilo točkama B.5.5.26. i B.5.5.27. MSFI 9 te da je sukladno istima raspoređivalo plasmane u određene razine.

Vezano uz ostale navode o nemogućnosti Hanfe da se uvjeri u ispravnost izračuna pojedinih elemenata modela, uslijed činjenice da nije primijenjen model kako je opisan u internim aktima, Društvo u Prigovoru zaključno navodi da će ažurirati i dopuniti interne akte, vodeći pri tome računa o tome da u potpunosti i detaljno obrazloži sve elemente modela u koje se Hanfa nije mogla uvjeriti.

Uvidom u dostavljeni Prigovor Hanfa zaključuje da je Društvo u osnovi prihvatilo opažanja Hanfe u pogledu nejasnoća i nepotpunosti u internim aktima kao i pogreške u izračunu umanjenja vrijednosti do kojih je došlo zbog manipulacije formulama u excel alatu. Društvo se slaže da je potrebno opisati sve elemente, pretpostavke i korake izračuna te izvršiti dopunu i prilagodbu internih akata te navodi da je već pristupilo sveobuhvatnoj analizi, izmjeni, dopuni i izradi navedenih internih akata.

Međutim, Društvo u Prigovoru ističe da činjenica nedovoljnog opisa samog izračuna i metodologije u internim aktima ne upućuje na odstupanje i neprimjenu MSFI 9 pri čemu se posebno osvrnulo na određivanje rizičnih parametara koje je koristilo u izračunu te raspoređivanje plasmana u razine kreditnog rizika.

Vezano uz određivanje rizičnih parametara Hanfa ističe da se Društvo početno očitovalo da se PD parametri određuju temeljem statističkih podataka Društva da bi se naknadno očitovalo da se isti ipak određuju temeljem podataka EIOPA-e. Osim što internim aktima Društva nije bilo propisano kako se određuju PD parametri Hanfi je sporan način dodjeljivanja ratinga Fitch agencije pojedinim primateljima leasinga (primateljima leasinga s kašnjenjem do 30 dana (Razina 1) Društvo je dodijelilo rating A dok je primateljima leasinga s kašnjenjem do 90 dana (Razina 2) dodijelilo rating BBB) temeljem kojih su se određivale vrijednosti PD parametara kao i primjena tih parametara u izračunu. Hanfa napominje da Društvo na leasing tržištu posluje od 2008. godine te smatra da raspolaže dovoljno relevantnim iskustvom o nastalim kreditnim gubicima koje je moglo iskoristiti za određivanje rizičnih parametara koje bi primijenilo u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka.

Vezano u raspoređivanje plasmana u rizične skupine Hanfa smatra da Društvo nema jasno propisane kriterije razvrstavanja plasmana u rizične skupine kao ni kriterije za promjenu razine rizika što u slučaju neadekvatno određene razine rizika može dovesti do pogrešnog izračuna ispravaka vrijednosti.

Hanfa smatra da bi se sam proces izračuna ispravaka vrijednosti potraživanja trebao temeljiti na transparentnim internim aktima kojima bi bio jasno propisan izračun ispravaka vrijednosti potraživanja i koji bi se dosljedno primjenjivali u praksi.

Slijedom navedenog, Hanfa smatra da bi Društvo trebalo donijeti metodologiju za izračun umanjenja vrijednosti potraživanja usklađenu s odredbama MSFI 9 u kojoj će na jasan i transparentan način biti propisan izračun ispravaka vrijednosti potraživanja koji će se temeljiti na razumnim i utemeljenim podacima te na temelju tako donesene metodologije izračunati ispravke vrijednosti potraživanja po ugovorima o leasingu sa stanjem na dan 31. prosinca 2022., a kako je to naloženo u izreci Rješenja.

Na temelju rezultata cjelokupnog postupka, provedenog na temelju odredbe članka 78. Zakona, a sukladno članku 9. i 96. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ broj 47/09 i 110/21, dalje u tekstu: ZUP), odlučeno je kao u izreci Rješenja, a sve uzimajući u obzir da se time u većoj mjeri nego što je to nužno ne ometa redovito poslovanje Društva, sve u skladu s načelom zaštite prava stranaka i javnog interesa iz članka 6. ZUP-a.

Odlučujući o dužini rokova u kojima je Društvo dužno postupiti po Rješenju, Hanfa je uzela u obzir prirodu i obujam obveze te ocijenila da je navedeni rok za izradu i dostavu izvješća Hanfi primjeren i logičan sukladno članku 79. stavku 2. ZUP-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog Rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu u Zagrebu u roku od 30 dana od dana primitka ovog Rješenja.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr. sc. Ante Žigman

KLASA: UP/I 993-06/22-01/16

URBROJ: 326-01-50-52-521-22-5

Zagreb, 13. prosinca 2022.